

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

ORGANIZATIONAL APPROACH TO PROTECT THE SAFETY OF THE NATIONAL ECONOMY OF THE COUNTRY

Розроблено пропозиції щодо удосконалення державного регулювання регіональним розвитком, яке будується на основі зв'язків між визначенням проблем забезпечення економічної безпеки регіонів і вибором інструментів для їх вирішення, та гармонізації цих положень з іншими інструментами регіональної політики в процесі її реалізації. Механізм державного регулювання економічної безпеки країни, який реалізується через взаємодію нормативно-правового, інституційного, організаційно-управлінського, фінансово-економічного та інформаційно-комунікаційного механізмів. Організаційне забезпечення подолання проблем регіонів направлено на удосконалення процесу управління регіональним розвитком на основі взаємодії інструментів реалізації регіональної політики в процесі забезпечення економічної безпеки України і включає таку послідовність етапів: діагностика; програмування; підбір інструментарію забезпечення економічної безпеки відповідно до регіональної специфіки; формування ресурсів; моніторинг; підготовка управлінських рішень.

Ключові слова: безпека національної економіки, державне регулювання, проблемні регіони, організаційний підхід

Разработаны предложения по совершенствованию государственного регулирования региональным развитием, которое строится на основе связей между определением проблем экономической безопасности регионов и выбором инструментов для их решения, и гармонизации этих положений с другими инструментами региональной политики в процессе ее реализации. Механизм государственного регулирования экономической безопасности регионов является составляющей комплексного механизма государственного регулирования экономической безопасности страны, реализуется через взаимодействие нормативно-правового, институционального, организационно-управленческого, финансово-экономического и информа-

ционно-коммуникационного механизмов. Организационное обеспечение преодоления проблем регионов направлено на совершенствование процесса управления региональным развитием на основе взаимодействия инструментов реализации региональной политики в процессе обеспечения экономической безопасности Украины и включает следующую последовательность этапов: диагностика; программирование; подбор инструментария обеспечения экономической безопасности в соответствии с региональной спецификой; формирование ресурсов; мониторинг; подготовка управленческих решений.

Ключевые слова: безопасность национальной экономики, государственное регулирование, проблемные регионы, организационный подход

Proposals are developed on the improvement of state regulation of regional development, which is based on relations between identification of problems of provision of economic security of regions and selection of tools to solve these problems, as well as on the harmonization of these provisions with other tools of regional policy during its implementation. Mechanism of state regulation of economic security of regions is a component of the complex mechanism of state regulation of the country's economic security, which is realized through the interaction of regulatory, institutional, organizational-managerial, financial-economic, and information-communication mechanisms. Organizational provision for overcoming the problems of regions is aimed at improving the process of management of regional development based on interaction of tools to implement regional policy in the process of ensuring economic security of Ukraine and includes the following sequence of stages: diagnostics; programming; selection of tools for providing economic security in accordance with regional specifics; formation of resources; monitoring; preparation of managerial decisions.

Key words: national economy security, state regulation, problem regions, organizational approach.

УДК 338.23

Ягі М.

аспірант

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Постановка проблеми. Забезпечення економічної безпеки країни одна з основних функцій держави. В умовах військової агресії на Сході України, нестабільності в економічній та політичній сферах посилюються проблеми в забезпеченні економічної безпеки країни та її регіонів, що вимагає перегляду існуючих концепцій економічної безпеки й удосконалення механізмів її державного регулювання. Держава через свої інституції, діючи згідно із законодавством, повинна розробляти та приймати нормативно-законодавчі акти, спрямовані на забезпечення національної економіки та впроваджувати такі механізми її реалізації, які б приводили мінімізації

зовнішніх та внутрішніх загроз та збалансованого розвитку як держави в цілому, так і кожного регіону.

Наявність регіональних диспропорцій соціально-економічного розвитку, посилення дезінтеграції економіки країни, недосконалість механізмів управління регіональним розвитком знижують рівень економічної безпеки країни. Сучасні виклики вимагають від держави, шляхом здійснення регулюючого впливу, створення умов і загальних правил діяльності для самостійного розвитку регіонів, визначення пріоритетів розвитку територій, узгодження регіональних та національних інтересів з метою забезпечення національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розв'язання багатогранної проблеми економічної безпеки постійно знаходиться в центрі уваги українських та зарубіжних вчених. Останніми роками численними є публікації, пов'язані з дослідженням окремих питань державного регулювання економічної безпеки на національному та регіональному рівнях. Значним внеском у розвиток науки державного регулювання й забезпечення економічної безпеки є праці таких учених: В.Ю. Богдановича, О.С. Власюка, В.М. Гейця, І.О. Губаревої, В.А. Ільяшенко М.О. Кизима, В.А. Ліпкана, В.І. Мунтяна, О.Ф. Новікової, В.С. Пономаренко, В.П. Приходько, Г.П. Ситника, В.Т. Шлемко та інш. Однак, малодослідженими залишаються питання подолання проблем розвитку регіонів в системі забезпечення економічної безпеки країни.

Постановка завдання. Метою дослідження є удосконалення організаційного підходу до забезпечення економічної безпеки країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна безпека країни – це вертикально-інтегрована трирівнева (національний, регіональний, місцеве самоврядування) система з розвинутими горизонтальними зв'язками на кожному із зазначених рівнів [1].

В роботі С. В. Науменка [2] зазначено, що економічна безпека регіону є складною поліструктурною категорією, що характеризує рівень захищеності від потенційних загроз, незалежність та здатність до саморозвитку всіх галузей господарського комплексу, соціальної сфери, а також його зв'язок із особливостями регіонального розвитку.

Економічна безпека регіону (мезоекономічна безпека), як зазначив О.М. Головченко [3], має свої особливості у формуванні та функціонуванні регіональних систем забезпечення економічної безпеки, тобто тих інститутів та механізмів, які покликано захистити економічні інтереси та власність особистості, населення, господарських суб'єктів регіону. Особлива роль мезорівней полягає в тому, що вони виконують роль буферів при активізації загроз стабільності для основних рівнів господарської системи та слугують резервами при надлишку або нестачі факторів, ресурсів та умов сталого розвитку.

Регіональна економічна безпека, як мезорівень економічної безпеки країни – це сукупність економік регіонів. Державне регулювання на цьому рівні спрямовано на вирішення проблем взаємодії регіонів у рамках єдиної економічної системи, співробітництва із суб'єктами іноземних держав, лобювання інтересів на рівні держави, подолання диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів, ефективне розмежування повноважень, прав, обов'язків центральних і регіональних органів влади і місцевого самоврядування.

Однією з загроз економічній безпеці України є наявність суттєвих диспропорцій регіонального розвитку. Проблемні регіони потребують особливих механізмів державного регулювання, які повинні включати як комплекс законодавчих регуляторних економічних механізмів (податкових, амортизаційних, стимулюючих), адміністративних (використання ресурсів, розподілу повноважень та

Таблиця 1.

Види державної підтримки проблемних регіонів

Вид державної підтримки проблемних регіонів	Характеристика
1. Нормативно-законодавча та адміністративна	Розробка нормативно-правової бази, основною метою якої є подолання проблемності регіонів. Стимулювання соціально-економічного розвитку, підвищення рівня економічної безпеки.
2. Цільова фінансова допомога.	Реалізується у вигляді цільових програм, субсидій, субвенцій, трансфертів та дотацій.
3. Фіскально-кредитна підтримка	Застосування економічних інструментів: податкові пільги, пільгові кредити, гранти.
4. Інноваційно-організаційна державна допомога	Створення нових форм організації та функціонування продуктивних сил задля активізації соціально-економічного розвитку: технопарки, технополіси, вільні економічні зони, науково-виробничі кластери.
5. Структурна підтримка	Збалансування галузевої структури, стимулювання розвитку малого бізнесу, зміцнення інституційних чинників структурних перетворень.
6. Науково-методична підтримка.	Наукове обґрунтування політики забезпечення економічної безпеки, регіональної інноваційної, промислової, соціальної політики на довгострокову перспективу; розробці методологій моделювання і прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів; розробці методології оцінювання рівня економічної безпеки; визначення пріоритетності загроз економічній безпеці; обґрунтування стратегічних напрямів розвитку.
7. Митна допомога	Створення умов для активізації зовнішньоекономічної діяльності: стимулювання і підтримка високотехнологічного експорту, тарифні і нетарифні методи захисту вітчизняного товаровиробника, розвиток інфраструктури на прикордонних територіях.

Складено за даними [4, 5].

ін.), так і бюджетно-фінансових важелів (перерозподіл коштів, надання дотацій, субвенцій, особливих умов формування місцевих бюджетів тощо). Державна підтримка проблемних регіонів має бути спрямована на ліквідацію причин виникнення проблемності й сприяння їх всебічного соціально-економічного розвитку і забезпечення підвищення рівня економічної безпеки. У табл. 1 наведено види державної підтримки проблемних регіонів та їх характеристика.

Як показало проведене дослідження, в Україні не приділено достатньої уваги до подолання проблем розвитку регіонів в системі забезпечення економічної безпеки країни, що робить доцільним розробку пропозицій щодо удосконалення державного регулювання регіональним розвитком, яке будується на основі зв'язків між визначенням проблем забезпеченні економічної безпеки регіонів і вибором інструментів для їх вирішення, та гармонізації цих положень з іншими інструментами регіональної політики в процесі її реалізації.

Державне регулювання, як зазначено в Енциклопедичному словнику з державного управління [7, с. 148], слід розглядати як «сукупність цілеспрямованих форм, методів і напрямів впливу, що застосовуються органами державного управління для впорядкування системи суспільно-економічних відносин з метою стабілізації і пристосування існуючої суспільно-політичної системи до умов, що змінюються».

В.П. Приходько [8] під механізмом державного регулювання розуміє сукупність функцій, етапів і послідовних процедур регуляторного впливу на організаційну систему, що супроводжується досягненням певного результату цього впливу, який може бути зіставлений з індикаторами-показниками для визначення рівня досягнення управлінських (програмних) цілей функціонування системи.

На думку М.А. Латиніна, механізм державного регулювання – це «спосіб дій суб'єкта регулювання, який ґрунтується на базових принципах і функціях, забезпечуючи за допомогою певних форм, методів і засобів ефективне функціонування системи державного регулювання для досягнення поставленої мети та розв'язання протиріч» [9, с. 2].

О.М. Комяков розглядає механізм державного регулювання як сукупність організаційно-економічних методів та інструментів, за допомогою яких виконуються взаємопов'язані функції для забезпечення безперервної, ефективної дії відповідної системи (держави) на підвищення функціонування економіки [10, с. 7].

М.Х. Корецький, зміст поняття «механізм державного регулювання економіки» визначає як систему засобів, важелів, методів і стимулів, за допомогою яких держава регулює економічні процеси, забезпечує реалізацію соціально-економічних функцій [11, с. 16].

Державне регулювання забезпечення безпеки регіону, як зазначив В.А. Предборський [12] є органічною складовою механізмів її забезпечення та спрямоване як на забезпечення всебічного розвитку регіонів, так і на збереження територіальної цілісності держави. Здійснення першого напрямку відбувається завдяки чіткому розмежуванню повноважень між центральними і місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. За умови вдалого, науково обґрунтованого розподілу повноважень підвищується правова відповідальність усіх сторін за вирішення завдань забезпечення економічної безпеки регіонів і комплексного розвитку територій. При здійсненні другого напрямку державного регулювання регіональної політики визначальним є принцип дотримання пріоритетів загальнодержавного значення, органічної єдності комплексного розвитку регіонів і країни в цілому.

Можна зробити висновок, що забезпечення економічної безпеки регіону потребує впровадження організаційного механізму, який представляє собою, згідно з Енциклопедією державного управління [12]: послідовність етапів проектування структур, детального аналізу й визначення системи цілей, продуманого виділення організаційних підрозділів і форм їх координації для забезпечення функціонування організаційної системи.

Початком застосування державного регулювання є наявність системних проблем в системі забезпечення економічної безпеки, які потребують вирішення. До теоретичної основи застосування державного регулювання економічної безпеки країни необхідно віднести: мету, національні інтереси, пріоритети, принципи, індикатори економічної безпеки. Базові чинники (стан економічної безпеки країни, загрози, функції і повноваження органів влади) та наявні ресурси (фінансові, матеріально-технічні, кадрові, інформаційні) оказують суттєвий вплив на увесь процес регулювання економічної безпеки. В процесі державного регулювання беруть участь інститути та органи влади (рис. 1).

Спираючись на роботи [4, 5, 7-11, 13], зазначимо, що механізм державного регулювання економічної безпеки регіонів є складовою комплексного механізму державного регулювання економічної безпеки країни, який реалізується через взаємодію нормативно-правового, інституційного, організаційно-управлінського, фінансово-економічного та інформаційно-комунікаційного механізмів.

Розглянемо механізми державного регулювання економічної безпеки, які можуть бути застосовані на рівні країни та регіону.

Нормативно-правовий механізм державного регулювання економічної безпеки – механізм

законодавчого забезпечення процесів регулювання. Правовою базою реалізації державного регулювання економічної безпеки регіону у контексті забезпечення безпеки національної економіки є такі нормативно-правові акти та документи нормативного характеру: Конституція, Стратегія національної безпеки України, Стратегія сталого розвитку «Україна 2020», Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року, закон «Про національну безпеку України», закон «Про засади державної регіональної політики», закон «Про стимулювання розвитку регіонів», Бюджетний кодекс, Податковий кодекс інші акти законодавства.

Інституційний механізм державного регулювання полягає в розвитку інституційних основ державної політики, він тісно пов'язаний з нормативно-правовим механізмом у частині формалізації його функціонування. Інститути державного регулювання здійснюють вплив на процес забезпечення економічної безпеки регіону за допомогою функцій управління: планування організації, корегування, контролю, стимулювання, моніторингу.

Організаціо-управлінський механізм – організація процесів забезпечення економічної безпеки регіону (система суб'єктів та об'єктів державного регулювання; мети, цілей, функцій та

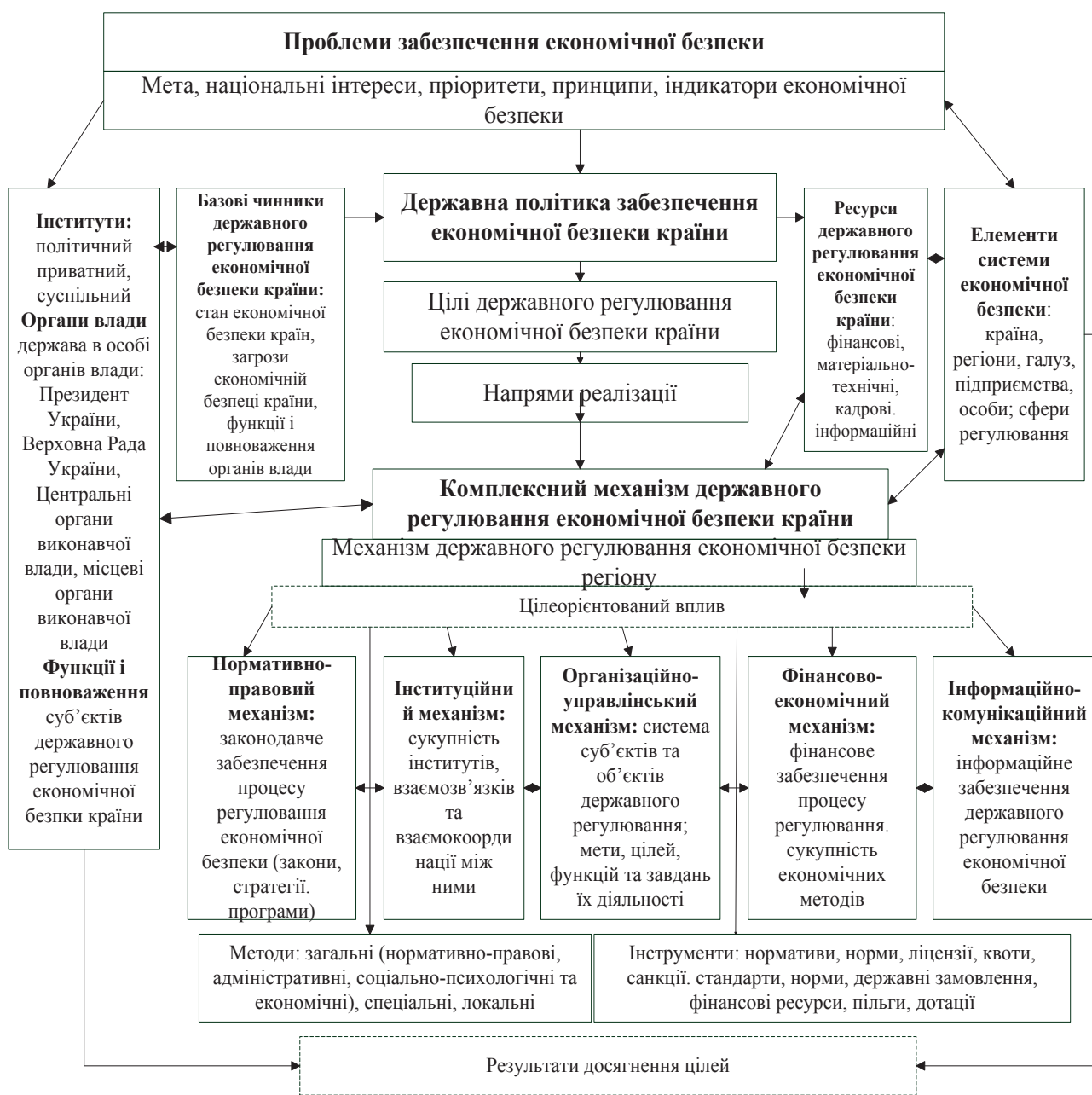

Рис. 1. Система державного регулювання економічної безпеки країни (Складено автором за даними [13])

завдань їх діяльності; внутрішньої структури їх діяльності; організаційне, управлінське, стратегічне забезпечення). Він виступає центральним елементом механізму регулювання сталого розвитку, оскільки за допомогою його важелів впливу виконуються головні управлінські рішення, які розкривають рівень сталого розвитку держави в цілому та окремих її регіонів. Організаційно-управлінський механізм формує такі основні процеси впливу: 1) безпосереднє управління державним сектором господарства; 2) координацію різних видів діяльності та процесів соціально-економічного розвитку; 3) ринкове стимулювання і регулювання господарського функціонування [14]. Основою організаційно-управлінського механізму є органи влади загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів [15].

Фінансово-економічний механізм державного регулювання економічної безпеки включає фінансове забезпечення процесу регулювання (формування, використання фінансів та їх контролю), а також застосування економічних і фінансових методів прямого і непрямого впливу.

У ході реалізації інформаційно-комунікаційного механізму державного регулювання економічної безпеки забезпечується відкритість процесу управління економічною безпекою, формується горизонтальний і вертикальний потік інформації в органах влади, підвищується дієвість моніторингу.

Результативність функціонування механізму державного регулювання істотною мірою залежить від того, яким чином застосовуються відповідні методи регулювання [16, 17]. Методи державного регулювання застосовуються для забезпечення економічної безпеки – це комплекс дій, які дозволяють знизити вплив загроз та досягти бажаного рівня безпеки.

Таким чином, обґрунтовано та визначено складові комплексного механізму державного регулювання економічної безпеки країни, що складається з таких механізмів: нормативно-правового, інституційного, організаційно-управлінського, фінансово-економічного, інформаційно-комунікаційного, які функціонують взаємозалежно для досягнення основної мети й цілей державного регулювання економічної безпеки.

Як показало проведене дослідження, в Україні потребує удосконалення організація процесу подолання проблем регіонів в системі забезпечення економічної безпеки. Організаційне забезпечення подолання проблем регіонів направлене на удосконалення процесу управління регіональним розвитком на основі взаємодії інструментів реалізації регіональної політики в процесі забезпечення економічної безпеки України. Запропоноване організаційне забезпечення подолання проблем розвитку регіонів, представлено на рис. 2,

враховує рівень їх прояву та дозволяє підвищити дієвість інструментів державного регулювання економічної безпеки країни.

1 етап. Діагностика проблем забезпечення економічної безпеки України. на цьому етапі здійснюється структуризація загроз економічній безпеці країни, оцінюється рівень економічної безпеки країни, визначаються кількісні та якісні рівні економічної безпеки регіонів, формуються групи регіонів, що потребують підтримки, формуються пріоритети забезпечення економічної безпеки регіонів. Процес діагностики проводиться в період розробки Стратегії соціально-економічного розвитку країни та Державної стратегії регіонального розвитку. Отримані результати діагностики використовуються для формування напрямів подолання існуючих проблем забезпечення економічної безпеки регіонів, при складанні планів реалізації Державної стратегії регіонального розвитку, в програмах підтримки розвитку регіонів, стратегіях регіонального розвитку, планах реалізації стратегії регіонального розвитку, програмах і проектах розвитку регіонів, обґрунтуванні інструментів та обсягів ресурсів забезпечення економічної безпеки регіону. Визначення кількісних та якісних рівнів економічної безпеки регіонів може бути використано Державним фондом регіонального розвитку для визначення критеріїв розподілу коштів між регіонами, розподілу напрямів фінансування програм і проектів розвитку регіонів. Результати діагностування є основою для моніторингу і оцінки результатів реалізації стратегічних і програмних документів спрямованих на забезпечення економічної безпеки.

2 етап. Програмування забезпечення економічної безпеки.

Програмування поєднує в собі інструменти стратегічного планування і прогнозування, програмно-цільового забезпечення, стимулювання розвитку, передбачає взаємодію при реалізації: цільових, секторальних, регіональних програм; програми підтримки розвитку регіонів; стратегій регіонального розвитку, планів по їх реалізації, програм і проекти розвитку територій; підписання на їх основі Угод щодо регіонального розвитку [18].

Програмування забезпечення економічної безпеки регіону реалізується через процес розробки і реалізації цільових, секторальних, регіональних програм, програм підтримки розвитку регіонів, стратегій регіонального розвитку.

3 етап. Використання інструментарію забезпечення економічної безпеки регіону. Даний етап включає інструменти реалізації регіональної політики: функціонування вільних економічних зон, застосування різних форм співробітництва (транскордонне, прикордонне, міжрегіональне); розвиток базових і пріоритетних для регіону видів

економічної діяльності; активізація різних форм державно-приватного партнерства; активізація підприємницької діяльності, удосконалення інституційно-організаційного забезпечення, які визначають шляхи і способи для досягнення стратегічних цілей і завдань у процесі забезпечення економічної безпеки регіону. Підбір інструментарію забез-

печення економічної безпеки регіону здійснюється відповідно до регіональної специфіки.

4 етап. Формування ресурсів для забезпечення економічної безпеки регіону. На даному етапі визначають обсяги наявних ресурсів для забезпечення економічної безпеки регіону: природних, економіко-інноваційних, трудових, фінан-

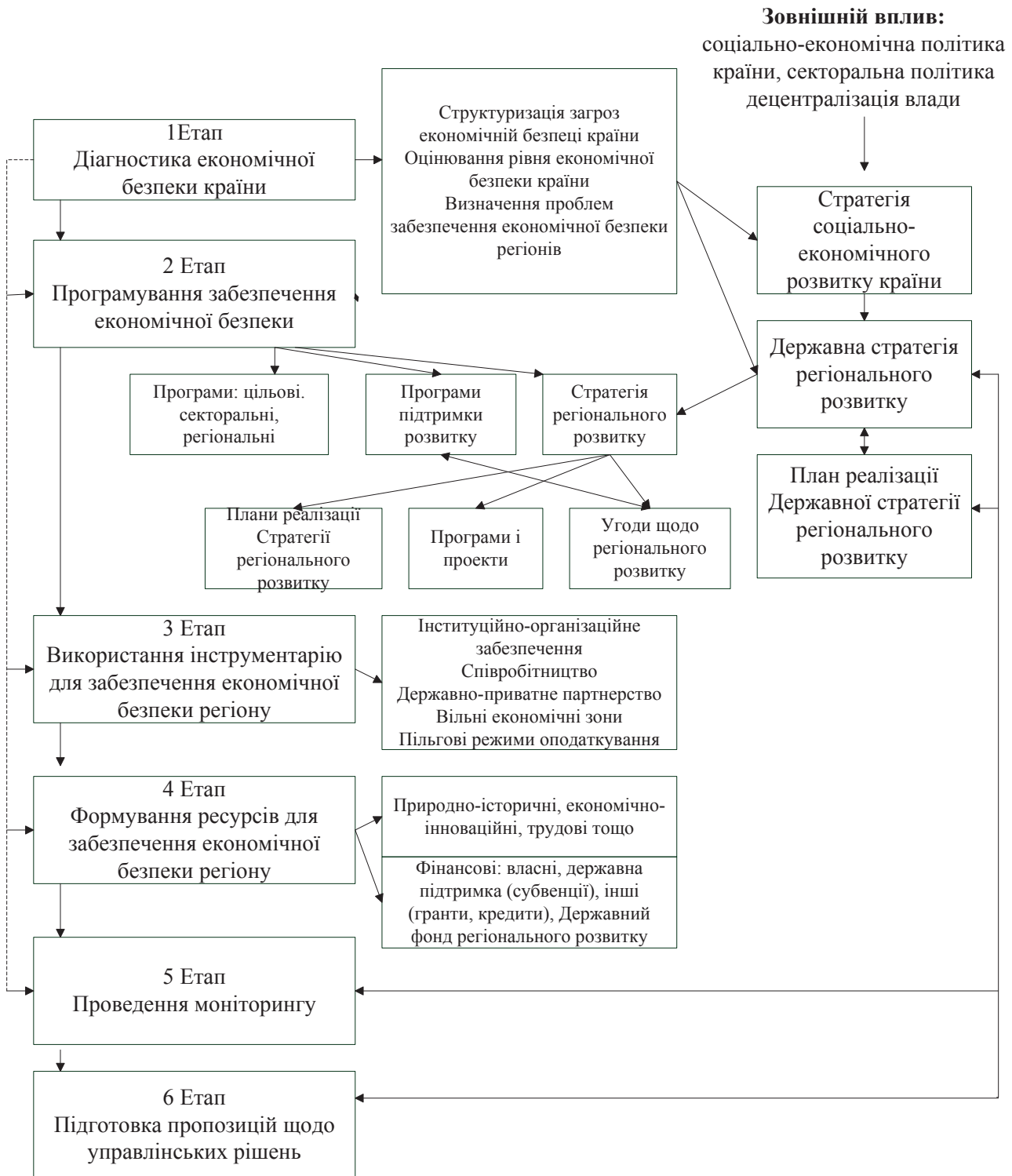

Рис. 2. Організаційне забезпечення подолання проблем регіонів в системі економічної безпеки країни (складено автором)

сових тощо. При формуванні фінансових ресурсів для забезпечення економічної безпеки регіону можуть бути використані такі інструменти: податково-бюджетна політика, підтримка регіонального розвитку (фінансування цільових і секторальних програм; запровадження окремих пільгових режимів оподаткування; субвенції, трансферти з державного бюджету; Державний фонд регіонального розвитку), гранти, кредити, донорські кошти.

5 етап. Проведення моніторингу. Моніторинг, як зазначила З.Б. Живко [35] системи економічної безпеки передбачає реалізацію широкого комплексу заходів організаційного, методологічного й управлінського характеру, його основна функція – інформаційне забезпечення системи забезпечення економічної безпеки. Моніторинг дозволяє визначити «вузькі місця», оцінити дієвість державного регулювання економічної безпеки, аналізувати результати регіональної політики на всіх рівнях реалізації, обрати напрями подальшої діяльності.

6 етап. Підготовка пропозицій для управлінських рішень. На останньому етапі організаційного забезпечення подолання проблем регіонів формуються управлінські рішення спрямовані на забезпечення їх економіки.

Висновки з проведеного дослідження. Запропоноване організаційне забезпечення подолання проблем регіонів, яке, на відміну від наявного, містить етап визначення рівня прояву проблеми, дозволяє підвищити дієвість інструментів державного регулювання економічної безпеки країни. Сформоване організаційне забезпечення подолання проблем розвитку регіонів передбачає етапи діагностики, програмування, підбору інструментарію забезпечення економічної безпеки відповідно до регіональної специфіки, формування ресурсів, моніторингу та підготовку управлінських рішень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Економічна безпека та національна конкурентоспроможність в умовах глобалізації / О.М. Ляшенко, Б.В. Плескач, В.К. Бантуш // *Культура народів Причорномор'я*. – 2009. – № 161. – С. 113-118.
2. Науменко С.В. Розвиток транскордонного співробітництва в системі забезпечення економічної безпеки України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 21.04.01 «Економічна безпека держави» / С.В. Науменко. – К., 2007. – 20 с.
3. Головченко О.М. Економічна безпека регіону в гарантуванні стабільності національної економіки: монографія / О.М. Головченко. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2008. – 399 с.
4. Ярошенко І.В. Механізми державної підтримки проблемних регіонів // *Механізми державної підтримки проблемних регіонів* / І. В. Ярошенко //

Моделювання регіональної економіки. – 2014. – № 1. – С. 133-149.

5. Кизим Н.А. Неравномерность регионального развития в Украине: теоретико-методические основы и инструментарий оценки : монографія / Н.А. Кизим, Е.В. Раевнева, А.Ю. Бобкова. – Х. : ФЛП Либуркина Л. М.; ИД «ИНЖЭК», 2011. – 200 с.

6. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.

7. Приходько В.П. Механізм державного регулювання та управління економічною безпекою / В.П. Приходько [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/5565/1/Економічна%20безпека.pdf>.

8. Латинін М.А. Теоретичні підходи щодо визначення механізму державного регулювання розвитку аграрного сектора економіки України [Електронний ресурс] / М.А. Латинін. // *Державне управління: теорія та практика*. – 2005. – № 2. – Режим доступу до журналу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DUTP/2005-2/txts/galuz/05lmaseu.pdf>.

9. Комяков О.М. Державне регулювання перехідної економіки: автореф. дис. канд. екон. наук: спеціальність 08.01.01 «Економічна теорія» / О.М. Комяков. – Київ, 2000. – 20 с.

10. Корецький М. Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці: Монографія. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 260 с.

11. Предбородський В.А. Економічна безпека держави: монографія / В.А. Предбородський. – К.: Кондор, 2005. – 391 с.

12. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011.

13. Бурик З.М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління зі спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління. Київ. 2018. – 468 с.

14. Вишиванюк М.В. Механізми державного управління сталим розвитком регіонів / М.В. Вишиванюк // *Державне управління: удосконалення та розвиток*. – 2011. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.du.nauka.com.ua/?op=1&z=473>.

15. Атаманчук Г.В. Государственное управление (организационно-функциональные вопросы) [Текст] : учеб. пособ. / Г.В. Атаманчук. – М. : Экономика, 2000. – 302 с.

16. Мельниченко О. А. Методи та засоби державного регулювання рівня та якості життя населення / О.А. Мельниченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://82-117-235-189.gpon.sta.kh.velton.ua/e-book/db/2007-1-1/doc/2/08.pdf>.

17. Хачатрян В.В. Державне регулювання рівня та якості життя населення [Електронний ресурс] / В.В. Хачатрян, Т.С. Грінченко. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=58698>.

18. Семигуліна І.Б. Організаційні аспекти формування системи моніторингу соціально-економічного

розвитку регіонів // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 14–15 листоп. 2014 р.). Харків : ВД «ІНЖЕК», 2014. – С. 451–457.

19. Живко З.Б. Забезпечення моніторингу економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_07/106.pdf.